

ЗАПОВЕД

№ РВМ-839

Гр. София, 24.04. 2017 г.

На основание чл. 5, ал. 1, т. 2 и ал. 2, т. 1 от Устройствения правилник на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ),

НАРЕЖДАМ:

1. Утвърждавам „Стандартна оперативна процедура за надзор, контрол и ликвидиране на болестта Вирусен артерит по еднокопитните“, приложение към настоящата заповед.
2. Процедурата по т. 1 се прилага от 24.04.2017 г.

Контрола по изпълнението на заповедта възлагам на д-р Георги Чобанов - директор на дирекция “Здравеопазване и хуманно отношение към животните, и контрол на фуражите” (ЗХОЖКФ) при ЦУ на БАБХ.

Настоящата заповед да се доведе до знанието на д-р Николай Лилов – главен директор на главна дирекция „Верификация на официалния контрол“ при ЦУ на БАБХ, д-р Георги Чобанов - директор на дирекция ЗХОЖКФ при ЦУ на БАБХ, директорите на областните дирекции по безопасност на храните, служителите в системата на БАБХ, отговорни за здравеопазване и хуманно отношение към животните и д-р Трифон Цветков - председател на Българския ветеринарен съюз за сведение и изпълнение.

Д-Р ДАМЯН ИЛИЕВ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

ИБ/ВОК/БАБХ
РК/ЗХОЖКФ/БАБХ

**БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА
ХРАНИТЕ**

**СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА ЗА
НАДЗОР, КОНТРОЛ И ЛИКВИДИРАНЕ НА
БОЛЕСТТА ВИРУСЕН АРТЕРИТ ПО
ЕДНОКОПИТНИТЕ**

Код: СОП-ЗХОЖ 21
Версия: 01
Страница: 1 от 6

Приложение към Заповед №РД11-839/24.04.2017 г.
на изпълнителния директор на БАБХ

I. ЦЕЛ

С тази процедура се регламентират профилактиката, надзора и контрола върху болестта Вирусен артерит по еднокопитните в Р България.

II. ОТГОВОРНОСТИ И ПРАВА

Изпълнителният директор на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ) по предложение на директорът на дирекция “Здравеопазване и хуманно отношение към животните, и контрол на фуражите” (ЗХОЖКФ) в Централното управление (ЦУ) на БАБХ, утвърждава със заповед стандартната оперативна процедура за Вирусен артерит по еднокопитните.

Тази процедура се прилага от експертите, началник отделите и директорът на дирекция ЗХОЖКФ при ЦУ на БАБХ, както и от директорите на областните директори по безопасност на храните (ОДБХ), началник отделите “Здравеопазване на животните” към ОДБХ, официалните ветеринарни лекари по здравеопазване на животните към ОДБХ, инспекторите извършващи граничен контрол и регистрираните ветеринарни лекари.

III. ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Тази процедура се основава на:

1. Закон за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД).
2. Кодекса за сухоземни животни на Световната организация по здравеопазване на животните (ОИЕ).
3. Национална програма за профилактика, контрол, надзор и ликвидиране на болестите по животните и зооозите за 2016-2018 г.
4. Заповед № 206 от 07.03.2007 г. на Изпълнителния директор на БАБХ.

Съставили: 21.04.2017 г. Д-р Илиан Бойковски Главен експерт, дирекция ВОК Подпис: 21.04.2017 г. Д-р Радослав Колев Главен експерт, дирекция ЗХОЖКФ Подпис:	Проверил: 21.04.2017 г. Д-р Ивайла Давидова, Началник отдел, дирекция ВОК Подпис: Проверил: 21.04.2017 г. Д-р Цвятко Александров, Началник отдел, дирекция ЗХОЖКФ Подпис:	Проверил: 21.04.2017 г. Д-р Николай Лилов Директор на дирекция ВОК Подпис: Проверил: 21.04.2017 г. Д-р Георги Чоибанов Директор на дирекция ЗХОЖКФ Подпис:	Съгласувал: 21.04.2017 г. Д-р Петя Петкова Иванова, ДВМ Заместник изпълнителен директор на БАБХ Подпис:	Прилага се от: 24.04.2017 г. Всичко стр. 6
---	---	--	---	--

**БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА
ХРАНИТЕ**

**СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА ЗА
НАДЗОР, КОНТРОЛ И ЛИКВИДИРАНЕ НА
БОЛЕСТТА ВИРУСЕН АРТЕРИТ ПО
ЕДНОКОПИТНИТЕ**

Код: СОП-ЗХОЖ 21
Версия: 01
Страница: 2 от 6

IV. ОПРЕДЕЛЕНИЯ

1. „Вирусен артерит по конете“ - е заразно заболяване по еднокопитните животни, характеризиращо се с повишаване на телесната температура, анорексия, отоци на крайниците, скротума и млечната жлеза, конюнктивит, светлобоязън и ринит. При инфектираните кобили се наблюдават аборти, а при младите кончета – интерстициална пневмония и ентерит. Заболяването не е опасно за хората.

2. „Еднокопитни животни“ - означава диви или одомашнени нечифтокопитни бозайници от род Equus от семейство Equidae, и техните кръстоски.

V. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЗАБОЛЯВАНЕТО

Причинител: Заболяването се предизвиква от вирус, който принадлежи към род Arterivirus на сем. Arteriviridae, разред Nidovirales.

Възприемчиви животни: Възприемчиви към артерита са всички еднокопитни, независимо от породата, възрастта и пола си, а също така дивите еквиди и ламите.

Начин на предаване: Предаването на вируса се осъществява по два основни начина: аерогенно – чрез контакт с болни животни, плацента или абортирани фетуси и чрез използване на контаминирана семенна течност по време на естествено или изкуствено осеменяване.

Опасен източник на вируса са жребците вирусоносители, които предават инфекцията по полов път. Естествен природен резервоар на вируса са жребците, при които вируса може да перзистира в продължение на години.

Инкубационен период: Инкубационния период е от 3 до 15 дни, като той е по-къс при аерогенното и по-дълъг при половото предаване.

Вирусоносителство: 28 дни за всички категории еднокопитни животни с изключение на жребците, които може да го излъчват до края на живота си.

Клинични признаци: В повечето случаи вирусния артерит по еднокопитните притича инапарентно (безсимптомно).

При акутната форма се наблюдава повишена температура – 41⁰С, която продължава 4-5 дни, левкопения, хиперемия на слизестите ципи, анорексия, отоци по крайниците, главата, корема, скротума и млечната жлеза. В някои случаи се наблюдават отоци и по веждите. Конюнктивит („розово око“), светлобоязън и ринит, некротични поражения на малките артерии и вени. Характерно за жребците е понижено либидо. По-рядко срещани симптоми са кашлица, диария, колики, загуба на апетит, обезводняване на организма, атаксия и пареза.

Бременните кобили абортират най-често между 3 и 10 месец от бременността, като случаите на аборти могат да достигнат до 70 %. Абортите настъпват 2-4 седмици след заразяването, като плодът често е автолизиран. Кобилите, заразени в късна бременност, може да не абортират, но новородените кончета често развиват прогресивна интерстициална пневмония.

Материал за диагностично изследване: Най-подходящо е серологично изследване на кръв. Други подходящи материали за изолация на вируса са назо-фарингиални и конюнктивални тампонни проби, цяла кръв, взети в периода на фебрилната фаза и до 10 дни от началото на заболяването. При случаите с летален изход най-подходящи са черен дроб, бял дроб, далак и

**БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА
ХРАНИТЕ**

**СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА ЗА
НАДЗОР, КОНТРОЛ И ЛИКВИДИРАНЕ НА
БОЛЕСТТА ВИРУСЕН АРТЕРИТ ПО
ЕДНОКОПИТНИТЕ**

Код: СОП-ЗХОЖ 21
Версия: 01
Страница: 3 от 6

интерстициални лимфни възли. При абортирали кобили се използват плацента и фетусите, в които концентрацията на вирус е висока.

Лабораторни методи: Серонейтрализацият тест, PCR, изолация на вируса от семенна течност и ELISA.

Диференциална диагноза: ринопневмонит, ринит, инфлуенца, конски аденовирус, африканска чума по конете, инфекциозна анемия, стрептококова инфекция, конски херпес вирус, мит, лептоспироза, пурпура хеморагика, уртикария.

Смъртност: Болестта при младите животни протича с около 30 % смъртност в началото, но впоследствие се увеличава и достига до 80 %. При възрастни коне смъртността се среща рядко.

Профилактика: Карантиниране на болните животни или на тези с неизяснен здравен статус за период от 28 дни. Лабораторно изследване на животните за разплод преди началото на случната кампания и предприемането на ваксинация в заразените ферми. Установените жребци вирусноносителни трябва да бъдат изключени от разплод. В случаите, когато засегнатите животни са с доказано родословие, те могат да бъдат използвани за развъдна дейност при по-специален режим – покриване на прекарвали заболяването или ваксинирани кобили, със сигурно изграден протективен имунитет, който е проверен лабораторно и изолирането им от други възприемчиви еднокопитни след оплождането.

За профилактика на заболяването се използват атенуирана и инактивирана ваксина. Атенуираната ваксина е с потвърдена ефикасност и имуногенност при жребци, небременни кобили и подрастващи, но може да се използва и при бременни кобили и при кончета под 6 седмична възраст. При бременни кобили се използва инактивирана ваксина, която е по-слабо имуногенна, поради което се аплицират две дози за адекватен имунен отговор.

VI. НАДЗОР

Съгласно изискванията на Националната програма за профилактика, контрол, надзор и ликвидиране на болестите по животните и зоонозите за 2016-2018 г., за надзор на заболяването Вирусен артерит по еднокопитните се извършва двукратно серологично изследване (през 6 месеца) на всички регистрирани коне в Националните асоциации по коневъдство и Българската федерация по конен спорт.

VII. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ДИРЕКТОРИТЕ НА ОБЛАСТНИТЕ ДИРЕКЦИИ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ (ОДБХ)

1. Извършват веднъж годишно контрол на началник отдел „Здравеопазване на животните“ по отношение надзора на заболяването вирусен артерит по еднокопитните.

2. Издават заповед за обявяване на заболяването и заповед за мерките.

3. Издават наказателно постановление на основание, акт за установено административно нарушение, съгласно изискванията на чл. 8, т. 3 от Регламент 882/2004/ЕС, в случай на констатирани несъответствия.

**БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА
ХРАНИТЕ**

**СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА ЗА
НАДЗОР, КОНТРОЛ И ЛИКВИДИРАНЕ НА
БОЛЕСТТА ВИРУСЕН АРТЕРИТ ПО
ЕДНОКОПИТНИТЕ**

Код: СОП-ЗХОЖ 21
Версия: 01
Страница: 4 от 6

VIII. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА НАЧАЛНИК ОТДЕЛА ПО „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ НА ЖИВОТНИТЕ“

1. Извършва, веднъж годишно контрол на официалните ветеринарни лекари, отговарящи за съответните общини в ОДБХ, по отношение на изпълнение на програмата за надзор за заболяването вирусен артерит по еднокопитните.

2. Извършва проверка на сертификатите в системата TRACES за осъществена вътреобщностна търговия със семенен материал и еднокопитни животни.

3. Извършва, веднъж годишно документална проверка на вносителите на семенен материал.

4. Извършва веднъж годишно проверка по документи в станциите за изкуствено осеменяване към Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството (ИАСРЖ).

5. Издава ветеринарномедицински сертификат за здравословно състояние по системата TRACES и сертификат за износ на коне предназначени за доотглеждане и разплод, след изследване за вирусен артерит.

6. Контролира изпълнението на мерките, посочени в заповедта на директора на съответната ОДБХ, в случай на констатиране на заболяване.

7. Издава предписания със срокове за изпълнение и акт за констатирано административно нарушение в случай на констатирани несъответствия, съгласно изискванията на чл. 8, т. 3 от Регламент 882/2004/ЕС.

8. В случаите по т. 7 извършва повторна проверка за спазване на сроковете за изпълнение на предписанието.

IX. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ОФИЦИАЛНИТЕ ВЕТЕРИНАРНИ ЛЕКАРИ

1. Извършват два пъти годишно контрол на регистрираните ветеринарни лекари, по отношение на изпълнение на програмата за надзор за заболяването вирусен артерит.

2. Извършват проверка на идентифицираните еднокопитни и въвеждането им в интегрираната информационна система ВетИС на БАБХ.

3. Извършват документална проверка на протоколите с номерата на идентификационните транспондери (микрочипове) на еднокопитните, от които са изпращани проби за изследване за вирусен артерит.

4. Издават ветеринарномедицински сертификат за здравословно състояние по системата TRACES и сертификат за износ на коне предназначени за доотглеждане и разплод, след изследване за вирусен артерит.

5. Вземат участие при изпълнението на мерките, посочени в заповедта на директора на съответната ОДБХ, в случай на констатиране на заболяване.

6. Издават предписания със срокове за изпълнение и акт за констатирано административно нарушение в случай на констатирани несъответствия, съгласно изискванията на чл. 8, т. 3 от Регламент 882/2004/ЕС.

**БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА
ХРАНИТЕ**

**СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА ЗА
НАДЗОР, КОНТРОЛ И ЛИКВИДИРАНЕ НА
БОЛЕСТТА ВИРУСЕН АРТЕРИТ ПО
ЕДНОКОПИТНИТЕ**

Код: СОП-ЗХОЖ 21
Версия: 01
Страница: 5 от 6

7. В случаите по т. 6 извършват повторна проверка за спазване на сроковете за изпълнение на предписанието.

8. При млади кончета с тежка форма на заболяването извършват евтаназия, с цел прекратяване на страданието на животните.

X. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА РЕГИСТРИРАНИТЕ ВЕТЕРИНАРНИ ЛЕКАРИ

1. Уведомяват незабавно официалния ветеринарен лекар и началник отдела по „Здравеопазване на животните“ при установяване на клинични признаци сходни с тези на вирусния артерит.

2. Вземат и изпращат проби за лабораторно изследване съгласно изискванията на програмата за надзор.

3. Въвеждат в информационната система ВетИС на БАБХ номерата на идентификационния транспондер на еднокопитните, от които са взети и изпратени проби за изследване.

4. Извършват профилактична ваксинация срещу вирусен артерит, съгласно изискванията на производителя на ваксината.

5. При констатиране на вирусен артерит, изследват незабавно всички еднокопитни в животновъдния обект.

6. Извършват спешна ваксинация срещу вирусен артерит на еднокопитните в обекта по т. 5, само на животните при които не са открити антители срещу вирусен артерит.

7. Нанасят в паспорта на еднокопитното изследването за вирусен артерит.

8. Нанасят в паспорта на еднокопитното датата на ваксинация и информация за ваксината.

9. Извършват кастрация на заразените с вирусен артерит жребци.

XI. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА СОБСТВЕНИЦИТЕ И ПОЛЗВАТЕЛИТЕ НА ЖИВОТНОВЪДНИТЕ ОБЕКТИ

1. Идентифицират конете, съгласно сроковете посочени в Регламент 262/2015.

2. Осигуряват всички необходими мерки за биосигурност в животновъдния обект.

3. Осигуряват изолиране за период от 30 дни на закупените от тях коне.

4. Закупуват ваксина срещу вирусен артерит за извършване на спешна и профилактична ваксинация.

5. Изолират незабавно, животните, за които има съмнение за заболяване от вирусен артерит.

6. Уведомяват незабавно регистрирания и/или официалния ветеринарен лекар за предприемане на мерки и поставяне на диагноза при съмнение за заболяване.

7. Изолират ваксинираните от неваксинираните животни.

8. Извършват механично почистване и дезинфекция при констатиране на заболяване.

9. Не придвижват ваксинирани животни в срок от 21 дни от датата на ваксинацията.

**БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА
ХРАНИТЕ**

**СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА ЗА
НАДЗОР, КОНТРОЛ И ЛИКВИДИРАНЕ НА
БОЛЕСТТА ВИРУСЕН АРТЕРИТ ПО
ЕДНОКОПИТНИТЕ**

Код: СОП-ЗХОЖ 21
Версия: 01
Страница: 6 от 6

XII. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЛАБОРАТОРИИТЕ

1. Лабораторните изследвания за вирусен артерит се извършват в лабораторията по „Екзотични и особено опасни инфекции“, гр. София, кв. „Връбница”, бул. ”Ломско шосе” № 190.
2. Изследват пробите за вирусен артерит, съгласно изискванията на Ръководството за диагностични тестове и ваксини на Световната организация по здравеопазване на животните.
3. Въвеждат в системата ВетИС на БАБХ резултатите от изследванията за вирусен артерит.
4. Поддържат диагностична готовност за изследване на проби за вирусен артерит.
5. Писмено уведомяват директора на съответната ОДБХ и дирекция ЗХОЖКФ при ЦУ на БАБХ, при положителен резултат от изследванията за вирусен ентерит.

XIII. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ИНСПЕКТОРИТЕ ИЗВЪРШВАЩИ ГРАНИЧЕН КОНТРОЛ

1. Извършват проверка на паспорта на еднокопитните, предназначени за доотглеждане и разплод, за отразено изследване за вирусен артерит.
2. Допускат внос на еднокопитни, произхождащи от разрешени трети страни включени в Списъка на Регламент 2010/206/ЕС
3. Допускат внос на семенен материал от трети страни, само от одобрени осеменителни центрове за внос в Европейския съюз.
4. Извършват проверка в официалната интернет страница на Европейската комисия за одобрените осеменителни центрове по т. 3.

XIV. РЕГИСТЪР НА ВЕРСИИТЕ

Дата на издаване	Версия	Променени страници №	Вид на промяната
20.04.2017	01	-	